

NESTE CENTENARIO DO NACEMENTO DE ALEXANDRE BÓVEDA IGLESIAS, 4-VI-1903, 17-VIII-1936, É UNHA URXENCIA RESCATAR A SÚA SIGNIFICACIÓN HUMANA NA MEMORIA DE OURENSE E PONTEVEDRA, ASÍ COMO NA SÚA ACCIÓN POLÍTICA DE ARTÍFICE DO PARTIDO GALEGUISTA.

Bóveda,

artífece da construción da nación

Francisco Carballo

Neste centenario do nacemento de Alexandre Bóveda Iglesias, 4-VI-1903, 17-VIII-1936, é unha urxencia rescatar a súa significación humana na memoria de Ourense e Pontevedra, así como na súa acción política de artífice do Partido Galeguista. Bóveda Iglesias naceu no seo dunha familia mergullada na emigración e no tramado social ourensán. O pai, Xoán Bóveda Valcarce, emigrou a Bilbao, 1901-1903, era carpinteiro, asalariado primeiro, logo autónomo. Tivo de novo que dirixirse a Buenos Aires, sete anos, volve para afrontar a vida familiar nunha educación dos fillos no traballo e na superación.

A nai, Luisa Iglesias Sánchez, de nenez en acollemento, levou por si mesma un chambo e mantivo con fortaleza a fillos e netos. Mentres Alexandre, con tres irmáns máis que sobreviviron á infancia, respondeu aos desexos paternos con unha entrega ás letras, debuxo, deporte, canto e aos intereses de clase con enerxía e fidelidade. Educouse na casa, no barrio, na praza maior de Ourense, na escola anexa á Normal de mestres, no Círculo Católico Obrero, no fútbol de equipos de barriada, no Oratorio festivo dos salesianos, no Orfeón ourensán. Perito mercantil, ós 17 anos presentouse ás oposicións á Facenda; na segunda volta logrou praza de auxiliar de contabilidade na Delegación de Facenda en Ourense. Bóveda participou no cerne social de Ourense: deportista, empregado de Facenda, cantor, profesor nos Irmáns Villar, inicia antes de 1925 relacións con Vicente Risco, co galeguismo e co agrarismo de "La Zarpa" de Basilio Alvarez. Mais segue a estudar. Opositou de novo á Facenda, 1926; gaña a oposición e obtén praza como xefe de Contabilidade na Delegación de Pontevedra. El soubo unir os intereses de Ourense cos de Pontevedra e con esta solidariedade adveu a patriota galego para liderar a alternativa dunha Galiza nación. De 1927 a 1931, Alexandre Bóveda recibe encargos en Pontevedra e no Ministerio da Facenda. De relevo especial é a súa contribución á mellora administrativa da Deputación provincial con Daniel de la Sota e a creación da Caixa Provincial de Aforros de Pontevedra da que foi o primeiro director. No 30 casa con Amalia Álvarez da familia dos Alvarez Limeses; antes formara na rede galeguista de Castela, Losada Diéguez, Iglesias Vilarelle, os Fontela e Filgueira.

No magma culto e político da Boa Vila, Bóveda, asume paso a paso, un rol de eficacia e creatividade: nos días da "Dictablanda" forma parte de institucións nacionalistas sucesoras das Irmandades da Fala, 1916: Labor Gallega, Grupo Galeguista de Pontevedra. Sempre ten horas para camiñar e solidarizarse co deporte local como para tender pontes con Ourense, de onde recibe prensa e achega axudas v.g á reconstrucción da biblioteca provincial.

(Na secretaría do Partido Galeguista)

No decembro de 1931, na IIª República, conflúen en Pontevedra os restos das Irmandades da Fala. Os días 5-6 son da fundación do P. Galeguista: o primeiro partido do nacionalismo galego. O froito maduro dunha longa xeira de busca e de atallos. Bóveda firmara a convocatoria desde Labor Galleguista para a asemblea VII das IF que desembocou no PG. Foi secretario de organización. No 1932 secretario político e de novo de organización até a súa morte, 17-VIII, 1936. Deu como pegada da súa personalidade estas tres improntas: eficacia, dun partido de elites a un partido de masas conscientes. En cinco anos pasou de 700 primeiros socios a máis de 4.000 (3.000 na Galiza e o resto na emigración española e ultramaríña.) Profundidade: con unha análise técnica da economía do país á elaboración de propostas para o Estatuto de Galiza. Laborou con singular empeño nos anteproxectos de 1931 que se debateron na Coruña e nos de 1932 das asembleas de municipios de Santiago de Compostela. Máis tarde, comentou as propostas económicas para Galiza en arts. en ANT, 1935: un banco da Autonomía, un imposto único e directo, unha fiscalidade progresiva, etc. Beiras Torrado ten subliñado a orixinalidade e converxencia co keynesianismo da económica de Bóveda.

Por fin, sentido de Galiza. Mantivo no debate do Estatuto, 1932, en Santiago unha alta polémica con Montero Díaz sobre a oficialidade da lingua galega. Un triunfo inesperado da dialéctica de Bóveda: a lingua propia significa e fai pertenza e solidariedade. Non é factible un desenvolvemento do país sen unha cultura desde as raíces que nos faga capaces de internacionalismo.

Alexandre Bóveda mantivo ao través de conferencias por toda Galiza e de artigos de prensa polémicas brillantes cos inimigos da solución nacionalista de Galiza: para el resultaba imposible a saída do desequilibrio social deste país sen a madurez que consegue articular unha nación con relacións libres no só con todos os pobos da península Ibérica senón cos de máis aló dos Pireneos e de Europa: é preciso un confederalismo universal na igualdade e desde a diversidade. Con estas premisas políticas non é de estrañar a resonancia máis alá dos límites galegos da personalidade de Bóveda. Por iso foi desterrado a Cadix no 1934. Puido volver no 1935 e levar a cabo o seus traballos de familia numerosa, xefe de Fazenda, secretario do PG, "motor de explosión" do partido, candidato a Cortes, 1936, até lograr que o 28-VI-1936 fose plebiscitado o Estatuto e gañar tal requisito.

Xullo de 1936. Todo estaba amañado nas "cavernas" da intransixencia militar e dereitista española. Alexandre Bóveda sabía que non había conspiracións socialistas, nin comunistas, nin anarquistas contra a República burguesa. Non podía sospeitar tanta mala entraña nos adversarios ás correntes liberadoras para que se asañasen coa morte dos honrados loitadores pola mellora da sociedade galega. O 17 de agosto de 1936, logo dun xuízo ao fío das ordes de fusilar a cantos non colaborasen brazo en alto coa sublevación, Alexandre Bóveda deixou-nos: "O mozo máis lúcido e inocente de cantos coñecín (B. Alvarez), a bandeira da nosa redención (A.D.R. Castelao), a proba eterna da inxustiza de grupos humanos psicópatas. Aos cen anos de nacer, Bóveda está en Pontevedra e Ourense cos seus familiares e con nós e convídanos ao honor e á dignidade.

Na páx. 8: Bóveda nunha homenaxe da Asociación galega de contabeis no 1932. Nesta páxina e de arriba a abaixo: nun mitin en ourense no 1936, en Lugo na praza maior, cun moganiño e a súa dona Amalia Álvarez e a súa tarxeta do ferrocarril do 1936

